

Posudek na diplomovou práci Benjamin Rolla

Res Publica – Res Christiana?

Benjamin Roll ve své diplomové práci reflektuje zkušenosti v neziskové organizaci Milion chviliek pro demokracii a jako teolog zkoumá své motivace v působení ve veřejné a politické sféře. Jeho cíl je vyjasnit, jaké podněty evangelická – a tudíž biblická – tradice nabízí k nalezení odpovědí na otázku, jak se může jako evangelík podílet na formování občanského a politického sektoru, kde je třeba spolupracovat s dalšími, jejichž motivace a pohled na svět jsou značně odlišné. „Po celou tu dobu jsem jako křesťan vnitřně řešil otázku po své osobní motivaci. A to mě vlastně vede k psaní této práce. Co je křesťanskou motivací, respektive teologickým zdůvodněním politické angažovanosti?“ (10). Jako taková je Rollova práce poctivá a obsahuje několik zajímavých momentů. Zároveň vykazuje některé nedostatky, které z práce činí nedokončené dílo.

Práce, která čítá 112 stran (97 vlastního textu), se skládá ze dvou hlavních částí. První část se ptá na motivy k politické angažovanosti z biblické tradice, tedy ze Starého a Nového zákona. Obecně práce zde přináší známá témata. V případě Starého zákona je to například napětí mezi královskou mocí a prorockou autoritou. U Nového zákona se práce soustředí na pojmy jako Boží království, na Ježíšova slova o politické moci, na 13. kapitolu z Pavlova Listu Římanům a na chápání světské moci ve spise Zjevení.

Hned na začátku této části Roll relativizuje význam především starozákonních motivů k politickému jednání, protože vychází z kontextu teokratického státního uspořádání (12). Kvůli tomu se dají starozákonní podněty přenést do naší reality „jen těžko“. Zároveň ovšem uznává, že řada důrazů „zůstává dodnes nosná“. Ke kontextu Nového zákona Roll takové vymezení neidentifikuje, ač politický svět, ve kterém se rodil Nový zákon, taktéž měl daleko k politickému uspořádání dnešní České republiky. Navíc je třeba zdůraznit, že motivy politického obsahu ze Starého zákona stojí často na pozadí zneužití politické moci.

První část práce ústí do závěru, že biblických motivů je víc a jsou v některých případech navzájem nekompatibilní. Proto je naše odpovědnost „vzít vážně intence biblických spisů – společenství, spravedlnost, solidaritu, víru, naději a lásku – a vnášet je do veřejného prostoru jako relevantní témata.“ Je to závěr nepřekvapující, z něhož se vynoří teologická otázka vlastního vztahu ke světu a politickému životu, který značně předurčuje čtení a chápání biblických textů.

Druhá část práce chce na tuto otázku nalézt odpověď z vlastní (Rollovy), československé tradice. Roll zde zvolí jako určující perspektivu přínos Josefa Lukla Hromádky. Ten nepochybně výrazně ovlivnil pojetí politické angažovanosti českých evangelíků od 20. století, ale je třeba poznamenat, že československá tradice zahrnuje v sobě i jiné teologické postoje k politickému životu. Ty zpochybňují aktivní účast křesťana v politické oblasti a jsou formovány především pietistickými motivy. Nejsou zcela okrajové, ale ozývají se čas od času i u některých předních teologů.

Je třeba uznat, že se Roll důkladně zabýval Hromádkovým pohledem na politický svět. Analyzuje některé jeho spisy z období před druhou světovou válkou (tedy za existence demokratického Československa), tak i z poválečného období (tedy převážně za diktatury Komunistické strany Československa). Konstatuje s mnohými jinými, že Hromádkova teologie v otázce veřejného působení církve i individuálního křesťana je sice nosná a má platnost i pro dnešek, ale zároveň že Hromádka se nedostatečně vymezil (pokud vůbec) vůči bezpráví komunistického režimu. Někteří tento paradox

řeší závěrem, že Hromádka neprokoukl podstatu komunistického režimu (např. L. Hejdánek), či že přistoupil ke kolaboraci a nezůstal věrný své vlastní teologii (např. J. Z. Dus).

Zde Roll přichází s jiným vysvětlením, kdy identifikuje jistou nedostatečnost Hromádkovy teologie. Ten podle něj spočívá v tom, že Hromádka podcenil významu vzkříšení, což „mu teologicky nedovoluje formulovat příznivější vztah k člověku a společnosti“ (105, a na dalších místech). Proto nedokázal Hromádka hájit či naplno docenit liberální demokracii, kterou naopak po válce zpochybnil. Tato kritika je spojená se základním Rollovým postojem k uspořádání politického a společenského života, tj. že liberální demokracie je z křesťanského hlediska nejvhodnější pojetí vlády.

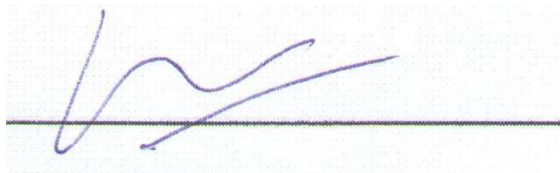
Zde se otevírá celá řada politických a (systematicko-)teologických otázek, které Roll už ve své práci nereflektuje. Nespočívá křehkost liberální demokracie právě v realitě lidského hříchu, což Hromádka pochopil především po rozpadu Československa v r. 1938? Nepůsobí právě liberální demokracie mnoho nespravedlnosti tím, že je závislá na kapitálu a kapitalistickém uspořádání ekonomie? Neobsahuje tedy Rollovo vyznání k liberální demokracii taktéž jistou naivitu?

Rollova práce vykazuje některé nedostatky. Především jsou první, biblická část a druhá část o Hromádkovi nedostatečně integrované. Není jasné, jaká je vlastní funkce první části v celkovém vyznění kromě toho, že je jakési (průměrné) cvičení v biblické teologii. Nejzajímavější část je druhá, za kterou Rollovi patří pochvala. Ta tvoří ovšem samostatná část, která neodkazuje či výslovně navazuje na analýzy z biblickoteologické části.

Z nedostatků formálního rázu je nejrušivější odsazení textu, které se objevuje např. na str. 41, 44, 48 a dále. Odsazení textu má uvádět obvykle delší citát (např. správně na str. 24, 26, 27), což není případ na uvedených stránkách.

Doporučuji diplomovou práci Benjamina Rolla přijmout a ohodnotit ji za B.

V Praze, 8. září 2022

Peter Morée